

Ayak Bak?m? Davran?? ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ayak Bak?m? Davran?? ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17122>

Özet

Ayak Bakım Davranış Ölçeği (ABDÖ), bireylerin özellikle **diyabet** gibi kronik hastalıklara sahip olanların, ayak bakım uygulamalarına yönelik sergiledikleri davranışlar ve bu davranışların sıklığını ölçmek amacıyla uyarlanmış 15 maddelik tek boyutlu bir ölçektir. Ölçek, **Likert Ölçeği** formatında derecelendirilmiş olup, bireylerin kendi bakım pratiklerini de değerlendirmelerine olanak tanır. Ölçeğin uyarlama çalışması, Emine Kır Biçer tarafından 2011 yılında diyabetli hastalar üzerinde gerçekleştirilmiş ve geçerlik ile güvenirlik analizleri yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ayak Bakım Davranış Ölçeği, **Diyabet**, Ayak Bakım, Sağlık Davranış, **Öz Etkililik**, Davranışsal Ölçek, Uyarlama.

Yazarlar

Emine Kır Biçer

Amaç

Ayak Bakım Davranış Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin ayak sağlığını korumaya yönelik uyguladıkları spesifik davranışların düzeyini ve sıklığını standardize edilmiş bir yöntemle belirlemektir. Bu, özellikle ayak yaralanması ve komplikasyon riski yüksek olan **diyabet** hastalarında koruyucu sağlık davranışlarının ne kadar etkin uygulandığını tespit etmek için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, sağlık profesyonellerine ve araştırmacılara, hastaların ayak bakım konusundaki bilgi ve pratikleri arasındaki boşlukları belirlemede yardımcı olur. Elde edilen veriler, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesine ve sağlık sonuçlarının iyileştirilmesine katkıda bulunur.

Yapı

Ölçek, bireylerin ayaklarına gösterdikleri özeni ve aldıkları önlemleri kapsayan davranışsal bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, genellikle sağlık inanç modelleri ve **öz etkililik** teorileri çerçevesinde ele alınır. Bireyin ayak bakımını düzenli ve doğru bir şekilde yapma yeteneğine olan inancı, bu davranışların sıklığını doğrudan etkileyen temel bir psikolojik yapıdır.

Ayak Bakım Davranış Ölçeği, tek boyutlu bir yapıya sahiptir, yani ayak bakımını tek bir genel davranış seti olarak ele alır. Bu boyut, ayak hijyeni, ayakkabı seçimi, yaralanmalara karşı dikkat ve düzenli kontrol gibi koruyucu davranışları içermektedir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında, geçerlik çalışmaları titizlikle yürütülmüştür. İlk aşamada, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıya ne derece temsil ettiğini belirlemek amacıyla **içerik geçerliliği** için uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri, maddelerin kültürel ve dilsel uygunluğunu değerlendirerek ölçeğin amaca hizmet ettiğini doğrulamıştır.

Ölçme aracının genel geçerliliğini desteklemek için, güvenilirlik analizleri ile birlikte yapısal bütünlüğü de dolaylı olarak sınımlanmıştır. Ölçeğin temel referans olan doktora tezinde, kapsamlı geçerlik analizlerinin sonuçları detaylı olarak sunulmuştur.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri kapsamında, ölçme araçlarının zamana karşı tutarlılığını değerlendirmek amacıyla **test-tekrar test yöntemi** kullanılmıştır. Bu yöntem, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar üretme yeteneğini göstermiştir.

Ayrıca, ölçeğin içsel tutarlılığını değerlendirmek için yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayı, ölçeğin toplam puanı için **.83** olarak bulunmuştur. Bu değer, ölçeğin yüksek düzeyde **iç tutarlılığına** sahip olduğunu göstermektedir. Madde analizlerinde ise, düzeltilmiş madde toplam puan korelasyon katsayıları **.27 ile .84** arasında değişmektedir, bu da maddelerin genel yapıya önemli katkıları sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ayak Bakım Davranış Ölçeği, uyarlama çalışmasında **tek boyutlu** bir yapı sergilemiştir. Ölçek, toplam 15 maddeden oluşmaktadır ve bu maddelerin tamamı, ayak bakım davranışları temsil eden tek bir faktör altında toplanmıştır.

Bu tek boyutlu yapı, ölçeğin teorik olarak beklenen basit ve doğrudan bir davranış ölçme amacına uygunluğunu destekler. Faktör analizine dair detaylar, ölçeğin geliştirildiği doktora tezinde ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Ölçme Aracı

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kendini Değerlendirme (Self-Report) Ölçeği

Language Available: Türkçe

Population Group: Kronik hastalığı olan bireyler (Özellikle Diyabet Hastaları)

Age Group: Yetişkin Hastalar

Population Details: Diyabetli hastalarda ayak bakım uygulamaları ve **öz etkinlik** düzeyini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır.

Test Methodology: 5'li **Likert Ölçeği** kullanılmaktadır. Derecelendirme şu şekildedir: 1= Hiçbir zaman - 5= Her zaman.

Anahtar Kelimeler

Sağlık Eğitimi, Hemşirelik, Koruyucu Sağlık, **Şu Tutarlılık**, Test-Tekrar Test, **Cronbach Alfa**, 15 Madde.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: eminekr@gmail.com

Correspondence Address: Belirtilmemiştir. (Sorumlu Yazar: Emine Kır Biçer)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin uyarılma çalışması 2011 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve olası ücretler hakkında spesifik bilgi kaynakta bulunmamaktadır, ancak sorumlu yazar ile doğrudan e-posta yoluyla iletişime geçilebilir.

Ölçeğin orijinal doktora tezi, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişime açıktır: tez.yok.gov.tr.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: ayak-bakimi-davranis-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Kır-Biçer, E. (2011). *Diyabetli hastalarda ayak bakım uygulamaları ve öz etkinliğin değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ayak Bakım Davranış Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way. (Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır.)

Kaynak içerikte ölçek maddelerinin kendisi yer almamakta olup, yalnızca 15 maddeden oluştuğu bilgisi mevcuttur. Detaylı maddeler için orijinal doktora tezine başvurulması gerekmektedir.